

**UCHWAŁA NR CII/527/2023
RADY GMINY JELEŚNIA**

z dnia 28 lipca 2023 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2026 w Gminie Jeleśnia

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022r. poz. 559 z późn. zm.), art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.)

**Rada Gminy Jeleśnia
uchwała, co następuje:**

§ 1.

Przyjąć Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023-2026 w Gminie Jeleśnia w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Jeleśnia.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Jeleśnia

Wiesław Głuchaczka

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2023 – 2026 w Gminie Jeleśnia

Podstawę prawną opracowania Programu stanowi treść przepisu art. 176 pkt. 1 ustawy z 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. (tj. Dz.U. 2022 poz. 447 z późn. zm.)

JELEŚNIA 2023 r.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Jeleśnia na lata 2023-2026
Strona 1

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
1. RODZINA PODSTAWOWĄ KOMÓRKĄ SPOŁECZNĄ	5
1.1 Podstawowe zagadnienia związane z funkcjonowaniem rodziny.	5
1.3 Zadania gminy w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej.....	9
2.2. Ludność gminy.....	12
2.3 Charakterystyka świadczeniobiorców GOPS.....	13
2.4 Oświata.....	19
2.5. Zasoby gminy.....	19
3. PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE JELEŚNIA	22
3.1 Cel główny i cele szczegółowe.	22
3.2 Analiza SWOT.	26
3.3 Wnioski końcowe.	28
3.4 Monitoring i ewaluacja Programu.	29
3.5 Podsumowanie.	29
SPIS TABEL.....	30
BIBLIOGRAFIA.....	31
ZASOBY INTERNETOWE	31

WPROWADZENIE

Rodzina polska ulega nieustannym przemianom i dzieje się to na wielu płaszczyznach poczynając od zmian w samej strukturze, modelu funkcjonowania czy też pod względem ekonomii życia. Na przeobrażenia życia rodzinnego miały wpływ i mają nadal czynniki wewnętrzne takie jak m.in. trwałość i jakość relacji, więzi pomiędzy poszczególnymi członkami rodziny, zaradność życiowa w tym szczególnie zwrócić należy uwagę na posiadane umiejętności opiekuńczo -wychowawcze oraz sposób w jaki wspólnota osób radzi sobie ze stawianiem czoła współczesnym problemom. Czynnikiem który niestety negatywnie naznacza obecne ogniska domowe jest wyalienowanie poszczególnych jej członków. Jest to spowodowane brakiem dialogu oraz trudnością w spędzaniu razem czasu wolnego.

Cywilizacja czasów współczesnych stawia człowieka w postawie dyspozycyjności i tzw. ciągłego „zabiegania”, jest to poniekąd związane z intensywnym tempem zmian które w sposób mimowolny wywierają negatywny wpływ na funkcjonowanie rodzin. Z jednej strony człowiek ma dostęp do nowych zdobyczy techniki i dobrodziejstw niedostępnych dla ubiegłych pokoleń z drugiej strony potrzeba konsumpcjonizmu osiąga rozmiary przekraczające możliwości finansowe większości wspólnot domowych.

Do najbardziej charakterystycznych wyzwań i problemów współczesnych rodzin należą:

- Deprywacja materialna prowadząca do ubóstwa
- Problemy z uzyskaniem satysfakcjonującej pracy.
- Niezaradność życiowa.
- Choroby cywilizacyjne (depresja) i niepełnosprawność.
- Przemoc w rodzinie oraz uzależnienie od alkoholu i środków psychoaktywnych.
- Migracja zarobkowa (euro sieroctwo).
- Rozwody.
- Zadłużenie.

Dla wielu rodzin które znalazły się w sytuacji problemowej znaczącą rolę pełni wsparcie państwa i jego instytucji w tym Ośrodków Pomocy Społecznej i innych partnerów społecznych. Trudno odmówić prawdy stwierdzeniu, że rodzina jest ważnym wręcz integralnym elementem każdego zdrowego społeczeństwa. Wraz z rozwojem rośnie też społeczna świadomość wartości i roli rodziny w wymiarze powszechnym. Wzrasta wrażliwość na objawy dysfunkcyjności wspólnot rodzinnych ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji dziecka w jej strukturach. Powstają programy i działania mające na celu przywracanie prawidłowego funkcjonowania ognisk domowych doświadczonych szeroko rozumianymi zaburzeniami.

Należycie funkcjonująca rodzina daje jej poszczególnym członkom poczucie bezpieczeństwa, miłość i akceptację, a to owocuje jej wszechstronnym i prawidłowym rozwojem.

Niniejszy Program Wspierania Rodziny powstał z myślą o rodzinach zmagających się z trudnościami w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji. Niezwykle istotnym aspektem przedmiotowego Programu jest wypracowanie metod skutecznej pomocy środowiskom rodzinnym ze szczególnym uwzględnieniem ochrony dzieci i przysługującym im praw. Dlatego też koniecznym wydaje się zaproponowanie we wnioskach końcowych konkretnych rozwiązań zmierzających do pomocy rodzinom.

1. RODZINA PODSTAWOWĄ KOMÓRKĄ SPOŁECZNĄ

1.1 Podstawowe zagadnienia związane z funkcjonowaniem rodziny.

Jak już wskazano we wprowadzeniu rodzina jest pierwotną i podstawową komórką społeczną.

W. Okoń określa rodzinę jako: „(...)małą grupę społeczną składającą się z rodziców, ich dzieci i krewnych, rodziców łączy więź małżeńska, rodziców z dziećmi - więź rodzicielska, stanowiąca podstawę wychowania rodzinnego, jak również więź formalna określająca obowiązki rodziców i dzieci względem siebie”.¹

Kluczowym słowem tej definicji jest słowo więź czyli to co to, co łączy lub jednoczy ludzi ze sobą. Zachowanie więzi jest obecnie najtrudniejszym wyzwaniem współczesnego małżeństwa czy też rodziny tworzonej na zasadzie partnerstwa. Badania nad rodziną znajdują się nieustannie w kręgu zainteresowania wielu naukowców i specjalistów w tym socjologów, psychologów i pedagogów którzy badają te środowiska pod kątem pozytywnych doświadczeń ale także niestety ze względu na coraz powszechniejsze rozpady małżeństw czy związków o charakterze partnerskim.

W niniejszym Programie rodzina będzie rozumiana zgodnie z definicją zawartą w Ustawie o świadczeniach rodzinnych i brzmi ona następująco „ Zgodnie z przepisem art. 3 pkt 16 ustawy o świadczeniach rodzinnych, przez rodzinę rozumie się odpowiednio następujących członków rodziny: małżonków, rodziców dzieci, opiekuna faktycznego dziecka oraz pozostające na utrzymaniu dzieci w wieku do ukończenia 25. roku życia, a także dziecko, które ukończyło 25. rok życia legitymujące się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli w związku z tą niepełnosprawnością przysługuje świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy albo zasiłek dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (t.j. Dz. U. z 2020r., poz. 1297 ze zm.), przy czym do członków rodziny nie zalicza się dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego, dziecka pozostającego w związku małżeńskim, a także pełnoletniego dziecka posiadającego własne dziecko”.²

Rodzaje i typy rodzin zmieniały się na przestrzeni wieków w zależności od sytuacji ekonomicznej i politycznej w danym kraju, regionie czy też konkretnym obszarze zamieszkania. Kształt formalny rodziny wpływał na jej funkcjonowanie w społeczeństwie. Najbardziej popularne typy rodzin to: wielopokoleniowe, małe (nuklearne), robotnicze, inteligenckie, zrekonstruowane, egalitarne zwane także partnerskim.³

W tym miejscu warto nadmienić o funkcjach jakie realizuje rodzina a są one określane na podstawie celów jakie realizują, skutków działań oraz zachowań.

1 <https://szkolnictwo.pl/index.php?id=PU7247>

2 <https://doradcawpomocypolecznej.pl/artykul/definicja-rodziny-w-przepisach-o-swiadczeniach-rodzinnych-i-swiadczeniu-wychowawczym>

3 <http://www.wos.org.pl/rodzina-jej-typy-i-funkcje.html>

Podstawowe kryterium wyodrębniania funkcji rodziny dzieli je na osobowe oraz instytucjonalne i tak do funkcji osobowych, które dotyczą rodziny jako grupy społecznej należą:

- *Funkcja małżeńska* - w której małżonkowie wzajemnie zaspokajają swoje potrzeby intymne.
- *Funkcja rodzicielska* - która ma zaspokajać potrzeby uczuciowe rodziców i ich potomstwa.
- *Funkcja braterska* - wypełniająca potrzeby uczuciowe rodzeństwa.

Do funkcji instytucjonalnych zaliczymy:

- *Ekonomiczno-materialna* - polegającą na dążeniu do zapewnienia rodzinie niezbędnych do życia warunków materialno-bytowych.
- *Prokreacyjna lub biologiczna* - zmierzająca do zapewnienia ciągłości biologicznej rodzinie i społeczeństwu.
- *Opiekuńczo-wychowawcza* - zapewniająca w razie takiej potrzeby poczucie bezpieczeństwa, wsparcie, opiekę i pomoc poszczególnym członkom rodziny.
- *Kulturowa zwana także socjalizującą*, która przygotowuje dzieci do pełnienia określonych ról społecznych oraz właściwe wejście w życie dojrzałe poprzez zapoznawanie się z wartościami kulturowymi.
- *Integracyjna* - prowadząca do społecznej kontroli zachowań członków rodziny.
- *Stratyfikacyjna (klasowa)*, funkcja ta prowadzi rodzinę w kierunku zagwarantowania jej określonego statusu społecznego, przynależności do określonej grupy społecznej i właściwego startu życiowego.
- *Religijna* - jest nastawiona na przekazywanie w ramach współżycia rodzinnego, wzorów zachowań i wartości religijnych dzięki którym dziecko będzie wchodzić właściwie w interakcje z otoczeniem z poszanowaniem wszelkich norm prawnych i obyczajów.
- *Emocjonalno-ekspresyjna* - ma na celu dążenie do zaspokajania potrzeb uczuciowych rodziców i dzieci, żyjąca w ten sposób rodzina zapewnia sobie wzajemnie miłość i poczucie bezpieczeństwa, obecnie funkcja ta jest realizowana w niskim stopniu.
- *Kontrolna* - podlega coraz większym ograniczeniom, wynika to z pozostawiania w anonimowości jednostki będącej poza domem i zwiększeniu czasu przebywania poza nim oraz postępującej autonomizacji poszczególnych członków rodziny.
- *Rekreacyjno-towarzyska* - wbrew pozorom funkcja ta jest bardzo ważna i właściwie realizowana przyczynia się do integracji rodziny. Umiejętność czynnego i twórczego spędzania wolnego czasu przez rodzinę pozwala wszystkim jej członkom lepiej się poznać.⁴

Wymienione funkcje prowadzą do powstawania w środowisku rodziny różnego rodzaju więzi, dotyczy to płaszczyzny wewnątrz rodzinnej jak i ogólnie społecznej. Jednakże

4 Ostroch-Kamińska J.: *Rodzina partnerska jako relacja współzależnych podmiotów. Studium socjopedagogiczne narracji rodziców przeciwzłożonych rolami*. Kraków 2011 str.86-87

biorąc pod uwagę historię człowieka jako obywatela świata na pierwszy plan wysuwa się rola prokreacyjno- biologiczna i opiekuńczo wychowawcza. Podstawowym celem rodziny staje się przekazanie ciągłości biologicznej następnie przygotowywanie dzieci do wejścia w życie społeczne. Pielęgnowanie ich i wychowanie oraz zapewnienie im odpowiedniego startu życiowego. Także nauki, umiejętnego prowadzenia gospodarstwa domowego, zaspokajającego potrzeby członków rodziny.

1.2 Przepisy prawne regulujące kwestie rodziny i dziecka.

Rodzina i dziecko posiadają szczególne miejsce w regulacjach prawnych. Istnieje wiele aktów prawnych regulujących kwestie ochrony rodziny i dziecka na gruncie prawa międzynarodowego i krajowego: w deklaracjach, konwencjach, ustawach oraz rozporządzeniach, strategiach a także przyjętych programach. Nadrzędnym celem wszystkich aktów prawnych jest ochrona rodzin, podstawowych praw i dóbr wszystkich jej członków w tym dzieci. Pomoc w zaspokajaniu potrzeb i rozwiązywaniu problemów a także tworzenie optymalnych warunków dla rozwoju rodziny.

Na szczeblu międzynarodowym prawa rodziny i dziecka zostały zagwarantowane w następujących aktach prawnych ONZ:

- Karta Narodów Zjednoczonych z 1945r.
- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka z 1948r.
- Deklaracja Praw dziecka z 1924r.
- Deklaracja Praw dziecka z 1959r.
- Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych z 1966r.
- Konwencja o Prawach Dziecka z 1989r.
- Konwencja w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania z 1989r.

Również Unia Europejska podjęła się regulacji prawnej dotyczącej kwestii rodziny i dziecka. Najważniejsze z tych dokumentów to:

- Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności zawarta przez państwa członkowskie Rady Europy z 1950r.
- Europejska Konwencja o wykonywaniu praw z 1996r.
- Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej z 2000r.
- Konwencja w sprawie działań przeciwko handlowi ludźmi z 2005r.
- Europejska karta społeczna z 1961r.

Krajowy system ochrony dziecka został określony w następujących aktach prawnych.

- Konstytucja RP z 1996 r.(t.j. Dz. U. z 1997r., Nr 78, poz. 483 ze zm.)

- Ustawa o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t.j. Dz. U. z 2023r., poz.1058 ze zm.)
- Ustawa o Rzeczniku Praw Dziecka (t.j. Dz. U. z 2023r. ,poz. 292 ze zm.)
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021r., poz. 2268 ze zm.)
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (t.j. Dz. U. z 2023r., poz. 519 ze zm.)
- Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (t.j. Dz. U. z 2023r., poz. 535 ze zm.)
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2022r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (t.j. Dz.U. 2022r., poz. 1700 ze zm.)
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. kodeks karny (t.j. Dz. U. 2022r. poz. 1138 ze zm.)
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2022r., poz. 1375 ze zm.)
- Ustawa z dnia 20 maja 1971r. kodeks wykroczeń (t.j. Dz.U. 2022r. poz. 2151 ze zm.).
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964r. kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020r., poz. 1359 ze zm.)
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2022r., poz. 447 ze zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2023r. poz. 172 ze zm.);
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2021r , poz. 1119 ze zm).
- Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz.U z 2023r. poz. 204 ze zm).
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz.U. z 2022r., poz. 2123 ze zm).
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2014r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz.U. z 2021r. poz. 1744 ze zm).
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz.U. z 2023r. poz. 810 ze zm.).
- Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2023r. poz.40 ze zm).
- Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z 8 marca 2005r. w sprawie domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży (t.j. Dz.U. z 2022r., poz.150 ze zm).

Uzupełnieniem powyższych aktów prawnych są lokalne strategie i programy tworzone i realizowane na szczeblu powiatowym i gminnym i są to m.in.

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Żywieckim (uchwała Rady Powiatu w Żywcu z dnia 28 lutego 2005r . nr XXVII 290/05).

- Strategia Rozwoju Powiatu Żywieckiego 2023+ (Uchwała Nr XXXVI/416/2022 Rady Powiatu w Żywcu z dnia 27 czerwca 2022r).
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jeleśnia na lata 2018-2022 (Uchwała Nr XLVI/261/2018 Rady Gminy Jeleśnia, z dnia 28 lutego 2018r.)

1.3 Zadania gminy w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej.

Gmina, jako jednostka administracyjna zobowiązana jest do realizacji zadań wyznaczonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.⁵

Powyższa ustawa jest pochodną ustawy o pomocy społecznej. Wprowadzono w niej jednak nowe, kompleksowe regulacje w zakresie udzielania rodzinom pomocy innej niż finansowa. Ustawa normuje organizację systemu pieczy zastępczej, postępowania adopcyjnego oraz podział kompetencji w tym zakresie na szczeblu samorządowym: gminy, powiatu i województwa.

System wspierania rodziny i pieczy zastępczej został utworzony ze względu na:

- *„dobro dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolność,*
- *dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci,*
- *przekonanie, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.*

W wyniku wspomnianego przeorganizowania systemu opieki zastępczej powstały instytucjonalne oraz rodzinne formy pieczy a zalicza się do nich:

- ◆ Rodzina zastępcza: spokrewniona; niezawodowa; zawodowa w tym zawodowa pełniąca funkcje pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna.
- ◆ Rodzinny dom dziecka.

Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- ◆ Placówki opiekuńczo wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo terapeutycznej, interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo wychowawcze przydziela się do pomocy Asystenta rodziny pełniącego rolę „przyjaciela rodziny” „przewodnika przez trudności dnia codziennego” który będzie prowadził planowaną i metodyczną pracę z rodzicami i dziećmi we współpracy z innymi podmiotami i jednostkami. W zależności od stopnia trudności i wykonywanych zadań asystent może współpracować z 15 rodzinami.

⁵ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2022 .r poz. 447 ze .zm).

W czasie wspólnych działań z członkami rodziny:

- ✓ pomaga odnaleźć to, co w rodzinie jest dobre, co potrafią i kto oraz gdzie może im pomóc,
- ✓ doradza jak pielęgnować niemowlę, opiekować się i wychowywać dzieci, żeby były szczęśliwe i słuchały poleceń rodziców,
- ✓ pomaga w codziennej organizacji dnia rodziny, znajdowania sposobów spędzania wspólnego czasu rodziny,
- ✓ pokazuje jak sprawnie wykonywać obowiązki domowe,
- ✓ doradza jak zarządzać pieniędzmi,
- ✓ informuje jak działają urzędy, placówki wsparcia rodziny i dziecka,
- ✓ wyjaśnia jak wypełniać dokumentację oraz realizować sprawy urzędowe,
- ✓ wspiera w kontaktach z pracownikami szkoły, przedszkola, sądu, poradni, przychodni, policji, urzędów i innych instytucji,
- ✓ pomaga podnieść kwalifikacje zawodowe i znaleźć pracę,
- ✓ chroni dzieci przed niebezpiecznymi zachowaniami dorosłych.

W Gminie Jeleśnia jest obecnie zatrudniony jeden asystent rodziny. Współpracuje z siedmioma rodzinami w systemie stałym oraz z jedną w charakterze monitoringu po zakończeniu współpracy. W rodzinach jest aktualnie 32 dzieci, siedmioro dzieci przebywa w rodzinnej pieczy zastępczej. Dwie rodziny są środowiskami niepełnymi w których matki samotnie wychowują dzieci. W dwóch przypadkach samotne matki starają się o powrót dzieci do domu z rodzinnej pieczy zastępczej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oprócz funkcji asystenta rodziny daje możliwość zatrudniania przez gminy rodzin wspierających, których zadaniem jest udzielanie wsparcia rodzinom w wypełnianiu ich funkcji przy wykorzystaniu własnego doświadczenia, umiejętności radzenia sobie w życiu. Zmiany ustawowe objęły także tworzenie i finansowanie przez gminy placówek wsparcia dziennego (w formie opiekuńczej i edukacyjnej) należą do nich wszelkie kluby i koła zainteresowań, świetlice, ogniska wychowawcze.

Urzędy Gminy mają obowiązek uczestniczenia w kosztach umieszczenia i pobytu dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej które kształtują się w następujący sposób:

- 10 % w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej
- 20 % w drugim roku pobytu
- 50 % w trzecim i kolejnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Opracowanie i realizacja 3 letnich gminnych programów wspierania rodzin jest jednym z obowiązkowych zadań instytucji do tego powołanych w tym przypadku Urzędu Gminy Jeleśnia. Do obowiązkowych zadań należy także tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji asystentów rodzin, sporządzanie sprawozdań finansowych, prowadzeni monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczej.

2. DIAGNOZA I OCENA SYTUACJI RODZIN ZAMIESZKAŁYCH W GMINIE JELEŚNIA

2.1. Diagnoza środowiska lokalnego.

Do kompleksowego i dogłębnego zbadania problematyki rodziny niezbędne było by przeprowadzenie szeregu badań o charakterze socjologicznym, psychologicznym i pedagogicznym ukierunkowanych na konkretny cel. Wydaje się ważne aby w przyszłości tworzenie Gminnego Planu Wspierania Rodziny mogło odbywać się w oparciu o informacje z badań społecznych (w ramach badań ogólnopolskich lub badań uczelnianych).

Z uwagi na fakt, że obecnie nie dysponujemy takimi danymi przybliżenie istoty i specyfiki problemów rodzin mieszkających w Gminie Jeleśnia dokonane zostanie z perspektywy instytucjonalnej, której podstawą były badania dokumentów: sprawozdań, rejestrów instytucji, danych statystycznych Urzędów, oraz konsultacji społecznych z wybranymi specjalistami współpracującymi bezpośrednio z rodzinami w ich środowisku (kuratorzy zawodowi i społeczni, pedagodzy, psychologzy, pracownicy społeczni, dzielnicowi i asystenci rodziny).

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji lub profilaktyki zapobiegającej powstawaniu problemów w rodzinie w przypadku ich wczesnego ujawnienia. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Obowiązek ten jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są realizowane zgodnie z zasadą pomocniczości. Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023 – 2026 jest utworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do prawidłowego funkcjonowania, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Działania realizowane w ramach programu będą skoncentrowane na dzieciach i całych rodzinach, również w sytuacjach, gdy dzieci zostaną umieszczone poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczych.

Praca z rodziną winna być połączona z jej własną aktywnością. Organizując różnorodne formy pomocy na rzecz rodziny wieloproblemowej, należy konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Stąd podstawowym założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Jeleśnia na lata 2023 – 2026 powstał w oparciu o diagnozę problemów rodzin z terenu gminy Jeleśnia, przeżywających trudności opiekuńcze i wychowawcze, opracowaną m.in. na podstawie danych statystycznych pochodzących ze źródeł ewidencji ludności Urzędu Gminy w Jeleśnia, rejestrów i sprawozdań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleśni z danych placówek Oświatowych w Jeleśni. Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleśni.

Dla potrzeb opracowania niniejszego Programu zebrano informacje nt. liczby mieszkańców, ilości dzieci z terenu gminy, skali korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, a także innych świadczeń udzielanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleśni, sytuacji osób bezrobotnych.

2.2. Ludność gminy.

Jeleśnia jest gminą wiejską. Według stanu na dzień 31 grudnia 2022r, roku, gminę zamieszkiwało **12907** mieszkańców, z czego 50.50 % stanowią kobiety i 49.49 % stanowią mężczyźni. Ludność gminy i ich wiek obrazuje zestawienie poniżej.

Tabela nr 1. Liczba ludności

Wyszczególnienie		Liczba osób wg stanu na dzień		
		31.12.2020	31.12.2021	31.12.2022
Ogółem:	zameldowani	12 896	12 788	12 907
	kobiety	6 441	6406	6519
	mężczyźni	6 455	6382	6388
w tym	przedprodukcyjnym	2 035	2015	2400
	kobiety	973	964	1157
	mężczyźni	1062	1051	1243
	produkcyjnym	8170	8103	7826
	kobiety	3743	3726	3643
	mężczyźni	4427	4377	4183
	poprodukcyjnym	2691	2670	2681
	kobiety	1725	1716	1719
	mężczyźni	966	954	962

Źródło: na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Gminy w Jeleśni.

W strukturze społecznej mieszkańców gminy Jeleśnia, odnotowuje się zmniejszającą liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym w 2022r **2400** osób tj. dzieci i młodzież do 17-go roku życia. W roku 2022r. liczba mieszkańców w wieku 60 lat i więcej stale rośnie i w przypadku kobiet wyniosła 1719, natomiast mężczyzn liczba wyniosła **962**. Na podstawie powyższych danych zidentyfikowano tendencje demograficzne Gminy Jeleśnia, tj. m.in.:

- Wzrost liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym (od **2 035** osób – w 2020 r. do **2400** w 2022 r. (wzrost o 365 osób).
- Spadek osób w wieku produkcyjnym z **8170** osób w 2020 r. do **7826** osób w 2022r. (zmniejszenie o 344 osób).

- Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym z 2691 w roku 2020 do 2681 w roku 2022r (zmniejszenie o 10 osób).

Tabela nr 2. Przyrost naturalny ludności

Wyszczególnienie	Liczba osób		
	2020	2021	2022
Liczba urodzeń żywych	133	117	
Liczba zgonów	188	222	
Przyrost naturalny	- 55	- 105	

Źródło: na podstawie danych Urzędu Gminy w Jeleśni.

Zauważalny jest ujemny przyrost naturalny którego różnica pomiędzy rokiem 2020 a 2022 wynosi minus pięćdziesiąt.

2.3 Charakterystyka świadczeniobiorców GOPS.

W przypadkach, gdy rodzina nie podolała problemom codziennego życia i jej funkcjonowanie w obecnym stanie stało się niemożliwe, należy podjąć interwencję polegającą na zapewnieniu bezpieczeństwa dla wszystkich jej członków, a ponadto podjąć pracę na rzecz przywrócenia zdolności rodziny do prawidłowego funkcjonowania. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleśni udziela pomocy finansowej na potrzeby bieżące dla zapewnienia rodzinom tzw. minimum egzystencji oraz wsparcia socjalnego i środowiskowego.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleśni jest głównym realizatorem zadań pomocy społecznej. Ponadto realizuje inne zadania mające na celu wsparcie rodziny, a w szczególności należące do kompetencji gminy na podstawie ustaw:

- ✓ o świadczeniach rodzinnych;
- ✓ o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- ✓ o dodatkach mieszkaniowych.
- ✓ o pomocy materialnej dla uczniów
- ✓ o dodatkach energetycznych.
- ✓ Karty Dużej Rodziny
- ✓ o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.
- ✓ Dobry start

Pomoc społeczna jest elementem składowym systemu zabezpieczenia społecznego. Stosownie do art. 2 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej jest ona instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Tabela 3. Powody przyznania pomocy społecznej w Gminie Jeleśnia w latach 2020-2022

Powód przyznania pomocy	2020 rok			2021 rok			2022 rok		
	ogółem rodziny		osób w rodzinach	ogółem rodziny		osób w rodzinach	ogółem rodziny		osób w rodzinach
		w tym na wsi			w tym na wsi			w tym na wsi	
Ubóstwo	151	151	297	324	324	596	122	122	229
Sieroctwo	0	0	0	1	1	2	1	1	1
Bezdomność	5	5	5	4	4	4	6	6	6
Potrzeba ochrony macierzyństwa	19	19	99	19	19	101	17	17	76
w tym: wielodzietność	5	5	23	13	13	74	8	8	41
Bezrobocie	88	88	181	92	92	204	110	110	219
Niepelnosprawność	4	4	11	50	50	73	39	39	49
Długotrwała lub ciężka choroba	31	31	93	80	80	143	55	55	102
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych ogółem	19	19	60	13	13	42	8	8	23
w tym: rodziny niepełne: rodziny wielodzietne:	7	7	21	5	5	12	5	5	11
Przemoc w rodzinie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	1	1	2	1	1	7	0	0	0
Alkoholizm	7	7	13	7	7	20	4	4	10
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu się po opuszczeniu zakładu karnego	2	2	2	2	2	2	0	0	0
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zdarzenia losowe	2	2	4	3	3	4	1	1	2
Sytuacja kryzysowa	1	1	2	2	2	5			
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0	0	0	0

źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleśni.

Powodami przyznania pomocy społecznej w latach 2020-2022 w Gminie były w szczególności: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. W 2020r. z powodu ubóstwa pomoc skierowano do **122** rodzin. Liczba w latach poprzednich podlegała niewielkim wahaniom, a najwyższy poziom osiągnęła w roku 2021r. **324** rodzin. Ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę największą liczbę rodzin objęto pomocą społeczną w roku 2021r. (**80**). Istotnym powodem udzielenia pomocy społecznej była również bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy z tego tytułu ulegała wahaniom (2020r. - **19**, 2021r. – **13**) Natomiast w 2022r. liczba zmalała do **8** rodzin.

Tabela 4. Typy rodzin objętych pomocą społeczną

	2020		2021		2022	
	ogółem	Liczba osób w rodzinach	ogółem	Liczba osób w rodzinach	ogółem	Liczba osób w rodzinach
Rodziny z dziećmi	41	187	45	200	33	144
liczba dzieci	1	6	7	24	7	22
	2	15	18	74	13	56
	3	12	13	64	9	47
	4	5	5	29	2	13
	5	2	2	9	2	6
	6	1	0	0	0	0
	7 i więcej	0	0	0	0	0
w tym: rodziny niepełne	17	57	10	32	16	51
liczba dzieci	1	6	4	8	2	2
	2	4	3	7	4	8
	3	4	1	4	3	9
	4 i więcej	3	18	2	13	2

źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleśni.

Dokonując szczegółowej analizy typów rodzin objętych pomocą społeczną zauważyć można, iż pomoc kierowano przede wszystkim do rodzin i jednym ,dwojgiem lub trójką dzieci., było to w sumie 41 rodzin w 2020r., następnie wzrosła do 45 w 2021r. i 33 w 2022r. Niewielki odsetek ogółu rodzin korzystających z pomocy stanowiły natomiast rodziny wielodzietne (rodziny z pięciorgiem i więcej dzieci). W przypadku pomocy świadczonej na rzecz rodzin niepełnych w 2022r. pomocą najczęściej obejmowane były rodziny niepełne z dwojgiem dzieci.

Od 2012r. ważnym narzędziem wspierającym rodzinę jest usługa asystenta rodziny. Asystent rodziny podczas spotkań, które odbywają się w miejscu zamieszkania rodziny, bądź w miejscu wyznaczonym przez rodzinę, świadczy pomoc w nabyciu umiejętności przy wykonywaniu najprostszych czynności, które składają się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego, zapewnienia odpowiedniej opieki nad dziećmi, a także nabywania umiejętności opiekuńczo-wychowawczych oraz odbudowywania więzi rodzinnych.

Od 1 stycznia 2017r. został poszerzony zakres pracy asystenta rodziny, któremu przypisano zadania mające na celu kompleksowe wsparcie, wynikające z połączenia zadań asystenta rodziny na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny z ustawą i Programem „Za życiem”.

Ustawa „Za życiem” określa m.in. uprawnienia do jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę dziecka zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Tabela 5. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny

Rok	Liczba asystentów rodziny	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba dzieci w rodzinach	Liczba rodzin zobowiązanych przez Sąd do współpracy z asystentem rodziny
2020	1	8	52	39	3
2021	1	13	43	28	9
2022	1	13	41	25	9

Źródło: dane własne GOPS

Objęcie rodziny usługą asystenta rodziny oraz praca instytucji na rzecz rodzin nie zawsze przynosi zamierzone cele. Gotowość rodziny i jej aktywność, a przede wszystkim otwartość na wprowadzenie zmian dają gwarancję przywrócenia rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela 6. Liczba osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Jeleśnia w latach 2020 – 2022

Lata	ludność w Gminie Jeleśnia (dane z UG)	osoby objęte pomocą społeczną	% wszystkich mieszkańców Gm. Jeleśnia	liczba rodzin objętych pomocą społeczną
2020	13 101	321	2.45 %	211
2021	13 038	310	2.37 %	206
2022	12 949	322	2.57 %	345

źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleśni.

Ponadto należy dodać, że pomimo wzrostu liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej udzielanej w gminie Jeleśnia (dla 211 rodzin w 2020r., 206 rodzin w 2021r. oraz 345 rodzin w 2022r.) stanowi to niewiele ponad 2% ogółu wszystkich mieszkańców. Od kilku lat budżety domowe rodzin dość poważnie zasilają świadczenia wychowawcze 500+ wypłacane na każde drugie i kolejne dziecko lub również na pierwsze dziecko w przypadku spełnienia kryterium dochodowego.

Zgodnie z zapisami ustawowymi wysokość tych świadczeń nie jest uwzględniana w dochodzie rodziny ubiegającej się o świadczenia z pomocy społecznej. Poniżej dane dot. realizacji świadczeń.

Tabela 7. Wydatki na świadczenia wychowawcze 500+

Rodzaj Świadczenia	2020		2021		kwota
	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	
Świadczenia wychowawcze 500+	1459	2482	1536	2571	13 891 819,26 zł
w tym: na I dziecko	1773	1197	1253	1855	5 061 375,50 zł

Źródło: dane własne GOPS

Widoczna jest tendencja wzrostowa liczby rodzin korzystających z zasiłku 500 Plus na przestrzeni lat 2020-2021 o 77 rodziny. Natomiast w roku 2022r. realizację świadczenia przejął Zakład Ubezpieczeń Społecznych i realizuje ją nadal.

Tabela 8. Wydatki na świadczenia rodzinne finansowane z dotacji budżetu państwa oraz liczba świadczeń

Lp.	Rodzaj Świadczenia	2021		2022	
		Ilość świadczeń	kwota	Ilość świadczeń	kwota
1.	Zasiłki rodzinne	6996	788 847 zł	6065	678 900 zł
2.	Dodatki do zasiłków rodzinnych	3805	428 192 zł	3509	399 901 zł
3.	Zasiłki pielęgnacyjne	3544	764 937 zł	3553	766 879 zł
4.	Świadczenia pielęgnacyjne	923	1 795 320 zł	1034	2 177 135 zł
5.	Specjalny zasiłek opiekuńczy ZDO	16	9 220 zł	9	5 435 zł
6.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	83	83 000 zł	70	70 000 zł
7.	Świadczenia rodzicielskie	216	187 651 zł	191	174 443 zł
8.	Świadczenia „Za życiem”	3	12 000 zł	3	12 000 zł

Źródło: dane własne GOPS.

Kolejna malejąca wartością jest ilość i kwota wypłacanych zasiłków rodzinnych odnotowano spadek liczby korzystających z pomocy o 931 rodzin, wypłacono mniej świadczeń 109 947 złotych.

Istotnym programem kierowanym do rodzin, jest Karta Dużej Rodziny która polegający na przyznaniu korzystniejszego od ogólnie obowiązującego dostępu do towarów, usług lub innych form działalności. Ulgi i zniżki oferują instytucje państwowe podległe ministerstwom oraz podmioty prywatne na podst. pisemnej umowy z Ministerstwem Pracy. W okresie od 2020 do 2022r. łącznie wydano 366 Kart dla rodziców i dzieci.

Tabela 9. Liczba rodzin, którym wydano Kartę Dużej Rodziny

Lp.	2020r.	2021r.	2022r.
1.	58	49	259

Źródło: dane własne GOPS

Ponadto należy dodać, że z uwagi na trwającą wojnę na terytorium Ukrainy (rozpoczęcie inwazji 24 lutego 2022r.), uchodźcy przebywający na terytorium Polski zostali objęci wsparciem.

Na terenie Gminy Jeleśnia osobom, które opuściły Ukrainę po 24 lutego 2022r. udzielono pomocy w formie wypłaty świadczeń na podstawie Ustawy z dnia 12 marca 2022r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego kraju.

Przyjęto 551 wniosków o wsparcie w ramach jednorazowego świadczenia pieniężnego przysługującego obywatelom Ukrainy w kwocie 300zł, z czego wypłacono świadczenia w wysokości 252 600,00zł.

Przyjęto 164 wnioski na wsparcie finansowe, w ramach pokrycia kosztów zapewnienia zakwaterowania dla uchodźców, w tym pozytywnie rozpatrzono 162 wnioski. W ramach tego zadania wypłacono 1 656 800,00zł.

Wypłacono 50 świadczeń rodzinnych, w kwocie 15 771,00zł.

Objęto 14 dzieci posiłkiem w placówce oświatowej (szkoła/przedszkole), na który przeznaczono koszt w wysokość 1 434,00zł,

Dzieciom (13 osób), które w chwili przebywania na terenie gminy Jeleśnia nie znajdowały się pod opieką opiekuna prawnego, postanowieniem Sądu Rodzinnego w Żywcu, został ustalony opiekun prawny.

Na terenie gminy Jeleśnia przebywała jedna rodzina zastępcza z Ukrainy, mająca pod opieką 6 dzieci.

Tabela nr 10. Liczba opiekunów prawnych ustalona dla dzieci z Ukrainy

Lp.	Liczba opiekunów	Liczba dzieci
1.	6	13

Źródło: dane własne GOPS

2.4 Oświata.

Tabela 11. Liczba dzieci w placówkach oświatowych na terenie Gminy Jeleśnia

Lp.	Placówka	2019 r.	2020r.	2021r.	2022r.
1.	Zespół Szkół nr 1 Jeleśnia + przedszkole	239	225	225	214 + 3 z Ukrainy
2.	Zespół Szkół nr 2 Jeleśnia + przedszkole	208	235	225	210 + 8 z Ukrainy
3.	Zespół Szkół nr 3 Krzyżowa + przedszkole	123	114	117	116 + 15 z Ukrainy
4.	Zespół Szkół nr 4 w Sopotni W + przedszkole	180	193	187	170 + 1 z Ukrainy
5.	Zespół Szkół nr 5 Korbielów + przedszkole	80	77	69	72 + 16 z Ukrainy
6.	Zespół Szkół nr 6 Sopotnia M + przedszkole	117	118	121	120+ 2 z Ukrainy
7.	Zespół Szkół nr 7 Przyborów +Przedszkole	150	139	132	116
8.	Zespół Szkolno - Przedszkolny Pewel Wielka	101	99	101	87+ 1 z Ukrainy
9.	Szkoła Podst. nr 1 w Pewli Wielkiej	69	77	72	65
10.	Szkoła Podst. w Mutnem	28	0	0	0

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych z placówek oświatowych.

2.5. Zasoby gminy.

Współczesna rodzina w wyniku przeobrażeń narażona jest na szereg przeszkód we właściwym funkcjonowaniu dlatego wychodząc temu naprzeciw w Gminie Jeleśnia powstaje Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023-2026 by nieść pomoc rodzinom zagrożonym oraz z konieczności dostosowania aktualnie obowiązującego prawa w obszarze pomocy dziecku i jego rodzinie.

Program będzie służył realizacji gminnej polityki rodzinnej zapraszając do działania szereg podmiotów współpracujących ze sobą na rzecz wspierania rodziny i dziecka.

Poniżej wymieniono instytucje podejmujące statutowe czynności ukierunkowane na to środowisko.

- **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleśni** : Głównym celem działania OPS jest ograniczanie marginalizacji osób i rodzin, pomoc w zaspokojeniu ich niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Ośrodek realizuje zadania z ustawy o pomocy społecznej (pracę socjalną przyznawanie i wypłatę zasiłków, dożywianie dzieci w szkołach, specjalistyczne poradnictwo oraz zadania m.in. z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ponadto jednostka zajmuje się pomocą materialną dla uczniów tj. przyznawaniem i wypłatą stypendiów. Do zadań Ośrodka należy również realizacja świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego, Karty Dużej Rodziny. Pracy Ośrodka przyświeca potrzeba realizacji zadań opartych na zasadzie pomocniczości, w której pomoc nakierowana jest na wykorzystanie zasobów

własnych rodziny, na wsparciu osoby w rodzinie i w środowisku lokalnym przy wykorzystaniu możliwości otoczenia. Takie działania to nic innego jak praca socjalna, która jest prowadzona z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich zasobów wewnętrznych tj. umiejętności, wiedzy, motywacji do zmiany, a także zasobów zewnętrznych tkwiących w środowisku zamieszkania osób wspieranych.

Działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleśni obejmują teren sołectw Krzyżowa, Korbielów, Jeleśnia, Sopotnia Wielka, Sopotnia Mała, Krzyżówki, Mutne, Przyborów podzielone na sześć rejonów pracy socjalnej. Po odebraniu zgłoszenia/wniosku pracownicy w trakcie wejścia w środowisko zamieszkania klienta rozpoznają sytuację i/lub przeprowadzają wywiad środowiskowy. Przeprowadzenie wywiadu pozwala na zdiagnozowanie problemu, z którym boryka się osoba lub rodzina. Właściwa diagnoza pozwala na przygotowanie skutecznego planu pomocy, zawierającego działania, które należy podjąć, aby sytuacja klienta uległa poprawie. Czynności planowane przez pracownika socjalnego oraz współpracujących z nim specjalistów mają na celu stworzenie takiego planu, który pozwoli, w możliwie krótkim czasie, na polepszenie sytuacji rodziny i jej usamodzielnienie. Pozytywne efekty realizacji opracowanego planu są możliwe wyłącznie wtedy, gdy tworzony jest przy współudziale pracownika socjalnego, asystenta rodziny oraz zainteresowanego klienta.

Wsparcie rodzin w wymiarze lokalnym / gminnym.

- **Zespół Interdyscyplinarny:** działający w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleśni zajmuje się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. (specjalistyczne poradnictwo, wspieranie osób i rodzin w przezwyciężaniu problemu przemocy). Zespół Interdyscyplinarny tworzy grupa ludzi z różnych dziedzin, co daje możliwość komplementarnej pomocy osobom doznającym przemocy. Interdyscyplinarna praca zwiększa skuteczność pomocy pozwala także wykorzystać zasoby poszczególnych instytucji do ograniczania zjawiska przemocy w rodzinie.
- **Oświata:** Placówki oświatowe kształtują środowisko wychowawcze sprzyjające realizowaniu celów i zasad przyjętych w programie wychowawczym we współpracy z domem rodzinnym, parafią i organizacjami młodzieżowymi stosownie do warunków szkoły i wieku uczniów.
(Liczba i opis placówek oświatowych została umieszczona w tabeli nr.11)
- **Gminna Biblioteka Publiczna oferuje:**
 - różnorodny i odnowiony księgozbiór (literaturę piękną dla dorosłych, dzieci i młodzieży, literaturę popularnonaukową (dziecięcą i dla dorosłych), księgozbiór podręczny , księgozbiór regionalny, lektury szkolne)
 - dostęp do bazy „wolnelektury.pl” (do pobrania przez katalog on-line GBP)
 - bezpłatny dostęp do Internetu (komputery, tablety); wi-fi
 - Lokalny Klub Kodowania (m.in. nauka programowania robotów, tworzenia gier)

- zajęcia dla przedszkolaków z programowania
- druk 3D (nauka obsługi drukarki 3D, wydruki 3D)
- wystawę „Jeleśnia w sepii i w kolorze” (możliwość wypożyczenia wystawy przez instytucje)
- dostęp do bazy starych fotografii i dokumentów życia społecznego Gminy Jeleśnia (systematycznie aktualizowanej)
- warsztaty plastyczne, zajęcia literackie i lekcje biblioteczne dla dzieci i młodzieży
- Kąciki Maluszka z głośnym czytaniem⁶

Dzięki tym narzędziom biblioteka zaspokaja i rozwija potrzeby czytelnicze społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Współpracuje z placówkami oświatowymi i kulturalnymi w celu upowszechniania wiedzy i kultury. Prowadzi zajęcia edukacyjne. Organizuje akcje czytelnicze.

- **Gminny Ośrodek Kultury:** kładzie nacisk na rozwój szeroko pojętej kultury oraz sportu. Prowadzi zajęcia dla najmłodszych dzieci, młodzieży gimnazjalnej oraz dorosłych, a także organizuje imprezy plenerowe i wydarzenia sportowe. Działalność Gminnego Ośrodka Kultury w Jeleśni to: rozpoznawanie, pobudzanie oraz zaspakajanie zainteresowań i potrzeb kulturalnych mieszkańców. Organizacja zajęć wakacyjnych i w okresie ferii zimowych, kursy tańca dla dzieci i młodzieży, stwarzanie możliwości do rozwoju amatorskiej twórczości artystycznej, edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę; organizowanie imprez kulturalnych; integrowanie społeczności lokalnej; współpraca z instytucjami upowszechniania kultury, placówkami oświatowymi, zakładami pracy, urzędami administracji samorządowej, fundacjami, stowarzyszeniami, kołami gospodyń. Działalność Gok-u opiera się na współpracy z istniejącymi na terenie Gminy Jeleśnia Kołami Gospodyń Wiejskich. GOK posiada w ofercie m.in.: kółko plastyczne, Klub malarski „Trapez”, warsztaty zdobnictwa bibułkowego, wypożyczalnię sprzętu sportowego, warsztaty kulinarne i wielkanocne oraz wiele innych.⁷
- **Placówki służby zdrowia** – na terenie gminy w latach 2020-2022 r. funkcjonował Niepubliczny zakład Opieki Zdrowotnej „ALFA MED”, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej przy Delphi (obecnie APTIV) w Jeleśni, Praktyka grupowa lekarzy POZ s.c oraz Zespół Ratownictwa Medycznego Specjalistyczny w budynku GOPS w Jeleśni.
- **Urząd Gminy Jeleśnia** - zajmujący się organizacją dowozu dzieci niepełnosprawnych do szkół poza teren gminy. Promuje miejscowy folklor wspierając dwa zespoły regionalne „Jedlicki” i „Romanka”.
- **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** – podejmuje działania zmierzające do poddania się leczeniu odwykowemu przez osoby uzależnione od alkoholu. Inicjuje w środowisku lokalnym działania służące profilaktyce i rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

6 <http://www.jelesnia.pl/biblioteka>

7 <http://jelesnia.naszgok.pl>

- **Komisariat Policji w Jeleśni** -współpraca z zespołem interdyscyplinarnym, Pracownikami socjalnymi i Asystentem rodziny.
- **Inne** – w działania na rzecz rodziny włączają się również organizacje pozarządowe – stowarzyszenia parafie, jednostki OSP, kluby sportowe.

Wsparcie rodziny na płaszczyźnie ponadlokalnej.

- **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu** - przy którym działa Punkt Interwencji Kryzysowej.
- **Sąd Rejonowy w Żywcu wraz z Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej.**
- **Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Żywcu.**
- **Ośrodek Leczenia Uzależnień w Żywcu.**
- **Centrum Integracji Społecznej przy Żywieckiej Fundacji Rozwoju.**
- **Powiatowy Dom Dziecka.**
- **Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Żywcu Sporyszu.**
- **Telefony zaufania:** dla dzieci i młodzieży - 116 111, telefon dla rodziców i nauczycieli w sprawie bezpieczeństwa dzieci - 800 100 100 , Ogólnopolski Telefon Zaufania dla Ofiar przemocy w rodzinie „Niebieska linia” - 801 120 002

3. PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE

JELEŚNIA

3.1 Cel główny i cele szczegółowe.

CELE I ZADANIA PROGRAMU

Celem głównym Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2026 jest:

Zapewnienie wszechstronnej pomocy rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych - poprzez podjęcie konkretnych działań na rzecz rodziny i dziecka, dostosowanych do ich możliwości i aktualnych potrzeb.

Cele szczegółowe:

- 1) Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców**
- 2) Wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu**
- 3) Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży**
- 4) Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących**

Tabela 12. Analiza SWOT

Cel 1.	Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców.
Zadania do realizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przydzielenie rodzinom asystenta rodziny oraz prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny; 2. Objęcie rodzin dysfunkcyjnych profesjonalną pomocą w różnych obszarach (uzależnienia, przemoc w rodzinie, niepełnosprawność); 3. Rozwijanie interdyscyplinarnego podejścia do rozwiązywania problemów rodziny; 4. Prowadzenie programów dotyczących aktywizacji społecznej dla rodziców; 5. Prowadzenie programów integracyjnych z udziałem dzieci i rodziców; 6. Udzielanie rodzicom pomocy finansowej i rzeczowej; 7. Udział pracowników socjalnych i asystentów rodzin w szkoleniach dotyczących pracy z rodzina.
Zakładane rezultaty	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców oraz poprawa ich zdolności wychowawczych; 2. Zmiana postaw i zachowań w rodzinach zagrożonych negatywnymi zachowaniami społecznymi; 3. Wzrost świadomości i umiejętności radzenia sobie z negatywnymi zjawiskami społecznymi tj. uzależnienia, przemoc; 4. Upowszechnianie funkcji i roli asystentów rodzin w rodzinach niewydolnych wychowawczo; 5. Współpraca podmiotów i instytucji zajmujących się pomocą rodzinie.
Wskaźniki realizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba rodzin współpracujących z asystentem rodziny; 2. Liczba rodzin objętych pomocą w różnych obszarach (uzależnienia, przemoc, niepełnosprawność); 3. Liczba szkoleń i osób w nich uczestniczących; 4. Liczba podejmowanych interwencji kryzysowych; 5. Ilość i rodzaj programów aktywizacyjnych i integracyjnych; 6. Ilość osób objętych programami; 7. Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną.
Realizatorzy	GOPS, placówki oświatowe, Gminna Komisja RPA, GOK, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, organizacje pozarządowe.

Cel 2.	Wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu
Zadania do realizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Promowanie i wspieranie organizacji zajęć pozalekcyjnych; 2. Realizacja programów profilaktycznych i terapeutycznych, m.in. współfinansowanie wypoczynku; 3. Wspieranie rodziny w formie poradnictwa; 4. Działania na rzecz aktywizacji zawodowej i społecznej członków rodzin; 5. Propagowanie i wspieranie zdrowego stylu życia.
Zakładane rezultaty	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzrost świadomości w związku z pełnieniem ról rodzicielskich oraz w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny; 2. Podniesienie możliwości prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży w rodzinach; 3. Przyjmowanie pozytywnych postaw społecznych i obywatelskich przez

	<p>dzieci i młodzież;</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Wzmocnienie postaw rodzicielskich poprzez pomoc rodzin wspierających; 5. Zwiększenie mobilności opiekunów w podejmowaniu pracy zarobkowej, leczenia, terapii, udziału w warsztatach, 6. Podniesienie możliwości rozwojowych dzieci i młodzieży.
Wskaźniki realizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ewaluacja podjętych działań; 2. Liczba rodzin, które nabyły umiejętności prawidłowego funkcjonowania; 3. Ilość godzin dokonanego nieodpłatnego poradnictwa specjalistycznego; 4. Ilość i rodzaj programów profilaktycznych i terapeutycznych; 5. Liczba zawartych umów z rodzinami wspierającymi; 6. Liczba rodzin objętych wsparciem rodziny wspierającej; 7. Liczba i ilość form zajęć pozalekcyjnych.
Realizatorzy	GOPS, placówki oświatowe, Gminna Komisja RPA, GOK, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, organizacje pozarządowe.

Cel 3.	Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży
Zadania do realizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie pomocy w formie stypendiów, zasiłków szkolnych, wyprawki szkolnej, specjalnych rządowych programów pomocy dzieciom i uczniom; 2. Prowadzenie świetlic dla dzieci i młodzieży; 3. Organizowanie zajęć pozalekcyjnych; 4. Realizowanie programów profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży; 5. Realizowanie integracyjnych form nauczania, opieki i rehabilitacji dzieci i młodzieży; 6. Wsparcie dzieci i młodzieży w placówkach oświatowych poprzez <u>poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne</u>.
Zakładane rezultaty	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa relacji i więzi w grupach rówieśniczych; 2. Poprawa wyników w nauce dzieci i młodzieży; 3. Przyjmowanie pozytywnych postaw społecznych i obywatelskich przez dzieci i młodzież; 4. Zwiększenie oferty bezpłatnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży; 5. Podniesienie bezpieczeństwa bytowego dzieci i młodzieży; 6. Wyrównanie szans edukacyjnych dzieciom niepełnosprawnym.
Wskaźniki realizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba dzieci korzystających ze stypendiów, zasiłków szkolnych, wyprawek i specjalnych rządowych programów pomocy; 2. Liczba placówek wsparcia dziennego; 3. Liczba dzieci i młodzieży uczęszczających do placówek wsparcia dziennego; 4. Liczba programów profilaktycznych i edukacyjnych; 5. Liczba klas integracyjnych, grup integracyjnych w przedszkolach i żłobkach; 6. Liczba dzieci niepełnosprawnych w grupach integracyjnych; 7. Liczba konsultacji <u>pedagogicznych i psychologicznych</u> w szkołach.
Realizatorzy	GOPS, placówki oświatowe, Gminna Komisja RPA, GOK, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, organizacje pozarządowe.

Cel 4.	Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących
Zadania do realizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, nauczycieli, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli instytucji kontaktujących się z rodziną; 2. Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami, motywowanie do podjęcia terapii i monitorowanie terapii; 3. Współpraca z podmiotami, instytucjami działającymi w środowisku lokalnym, w szczególności ze szkołami, policją, placówkami służby zdrowia, sądami, PCPR, w celu poprawy sytuacji rodzinnej pod względem zdrowotnym, materialnym i społecznym; 4. Wspieranie i propagowanie idei wolontariatu oraz innych form aktywności społecznej sprzyjających rozwijaniu postaw charytatywnych w stosunku do osób wymagających pomocy i wsparcia; 5. Praca socjalna polegająca na wzmacnianiu lub odzyskiwaniu przez rodzina zdolności do pełnienia prawidłowych funkcji w społeczeństwie; 6. Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom zagrożonym ubóstwem. 7. Dążenie do reintegracji rodzin, w których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej; 8. Prowadzenie działalności edukacyjno-kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, mającej na celu organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży; 9. Prowadzenie działań w ramach pomocy uchodźcom, w tym pomoc finansowa, praca socjalna, rzeczowa, usługowa.
Zakładane rezultaty	<ol style="list-style-type: none"> 1. Systemowy sposób rozwiązywania problemów rodziny; 2. Ukierunkowana pomoc na rzeczywiste problemy i potrzeby rodziny; 3. Wsparcie rodzin niewydolnych finansowo, 4. Rozwijanie zainteresowań dzieci i młodzieży; 5. Zacieśnienie współpracy z podmiotami podejmującymi różnorodne działania na rzecz rodzin z dziećmi; 6. Rozwój wolontariatu; 7. Podniesienie profesjonalizmu osób niosących pomoc rodzinie. 8. Wsparcie finansowe, usługowe, rzeczowe oraz praca socjalna dla uchodźców.
Wskaźniki realizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ilość oraz liczba uczestników szkoleń, seminariów, konferencji, forów wymiany doświadczeń; 2. Liczba przeprowadzonych wywiadów środowiskowych; 3. Liczba rodzin i dzieci objętych wsparciem, 4. Liczba osób objętych monitoringiem 5. Liczba wolontariuszy; 6. Ilość proponowanych alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży; 7. Liczba wniosków o pomoc finansową, usługową i rzeczową dla uchodźców; 8. Liczba osób objętych pracą socjalną w ramach pomocy uchodźcom.
Realizatorzy	GOPS, placówki oświatowe, Gminna Komisja RPA, GOK, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, organizacje pozarządowe.

I. DANE DOTYCZĄCE PROGRAMU

Miejsce realizacji programu	Gmina Jeleśnia
Adresaci programu	Rodziny w sytuacjach kryzysowych wynikających z problemów rodzinnych (konflikty, przemoc, uzależnienia, bezrobocie, ubóstwo).
	Rodziny przeżywające trudności wychowawcze (szczególnie w wychowywaniu dzieci w wieku dojrzewania).
	Rodziny przeżywające trudności związane ze stanem zdrowia dziecka (choroba i niepełnosprawność).
	Rodziny wielodzietne.
	Rodziny niepełne.
Koordynator programu	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleśni.
Realizatorzy programu	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleśni. Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Jeleśni.
	Placówki oświatowe z terenu Gminy Jeleśnia.
	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
	Komisariat Policji w Jeleśni.
	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu.
	Gminny Ośrodek Kultury w Jeleśni.
	Urząd Gminy w Jeleśni.
	Placówki służby zdrowia na terenie gminy.
	Parafie i organizacje pozarządowe z terenu gminy.
	Sąd Rejonowy w Żywcu – kuratorzy zawodowi i społeczni.
	Rady sołeckie.
Źródła finansowania programu	Środki własne gminy Jeleśnia.
	Dotacje z budżetu państwa.
	Środki partnerów realizujących program.

3.2 Analiza SWOT.

Istotnym elementem diagnozy jest analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w obszarze wsparcia rodziny. Analizę SWOT w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Analiza strategiczna polega na ocenie tych wszystkich elementów stanu istniejącego, które zostały rozpoznane. Głównie skupia się ona na odpowiedzi na pytania:

- ➔ czy stanowią one silną, czy słabą stronę, tzn. czy są czynnikiem ułatwiającym, czy utrudniającym pożądaną rozwój?
- ➔ jakie szanse lub zagrożenia dla gminy płyną z jego kontaktów z bliższym lub dalszym otoczeniem?

Analiza sporządzonej kombinacji tych czynników pozwala na ocenę, jaki typ działań jest najbardziej użyteczny w osiągnięciu założonych celów. Jakościowa analiza strategiczna obecnej sytuacji rodziny, dziecka i systemu ich opieki oraz prawdopodobnej przyszłej sytuacji pozwala nam ukierunkować działania w ten sposób, by sprzyjały one osiągnięciu założonego celu.

Tabela 13. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja celów strategicznych i operacyjnych wynikających z dokumentów strategicznych: <ul style="list-style-type: none"> a) Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Jeleśnia, b) Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, c) Gminnego Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii; • zaangażowani w działania pracownicy jednostek działających na rzecz dziecka i rodziny; • ciągłe podnoszenie kwalifikacji pracowników jednostek działających na rzecz dziecka i rodziny; • doświadczenie i wiedza we wsparciu rodzin pracowników GOPS, odpowiedzialnych za realizację wsparcia; • funkcjonowanie Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; • funkcjonowanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie; • wykwalifikowana kadra pedagogiczna szkół znajdujących się na terenie gminy; • możliwość organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w okresie wakacji i ferii zimowych; • funkcjonowanie Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej Żywcu; • Wsparcie stypendialne dla dzieci i młodzieży; • znajomość zasobów środowiska lokalnego przez pracowników GOPS; • współpraca z samorządem; • realizacja rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”; • „Tradycyjne „ rodziny, małe lokalne środowiska, Niska przestępczość, tradycyjna religijność rodzin. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bierna postawa wobec problemów występujących w rodzinie, niechęć do nawiązywania współpracy z placówkami niosącymi pomoc w tym zakresie; • utrudniony dostęp do poradnictwa specjalistycznego (psycholog, mediator rodziny) – dojazd do miasta powiatowego przy jednoczesnym niechętnym korzystaniu z usług dostępnych w miejscowości gminnej; • brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, odrzucanie autorytetu szkoły/ nauczyciela; • brak świadomości społecznej o potrzebach i możliwościach w zakresie opieki rodziny zastępczej; • ograniczone środki finansowe na realizację założonych programów; • wyuczona bezradność i roszczeniowość, uzależnienie od pomocy instytucjonalnej (głównie finansowej) i brak współpracy ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów; • niedostateczne środki finansowe na zaspokojenie bieżących potrzeb ośrodka oraz na rozwinięcie prowadzonej działalności; • obciążenie pracowników dodatkowymi zadaniami, • małe zaangażowanie organizacji pozarządowych do działań wspierających procesy wychowawcze w rodzinie; • utrzymujące się bezrobocie; • brak dostatecznej infrastruktury, mieszkań chronionych i socjalnych, żłobków; • mentalność małych środowisk – stereotypy blokujące korzystanie z usług specjalistów.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Polityka państwa przyjazna rodzinom; • wzrost świadomości jakie znaczenie i jaką wartość niesie ze sobą rodzina; • wzrost świadomości dotyczącej wiedzy na temat wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodziny; • nawiązanie współpracy z zewnętrznymi jednostkami działającymi na rzecz dziecka i rodziny; • wzmocnienie wartości moralnych oraz autorytetu rodziców; • umocowania prawne gwarantujące podejmowanie skutecznych działań w zakresie profilaktyki i wsparcia rodzin niewydolnych wychowawczo; • rozwój wolontariatu; • tworzenie partnerstwa działających na rzecz 	<ul style="list-style-type: none"> • Zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców; • zmiany w zakresie finansowania opieki nad dzieckiem, brak zagwarantowanych odpowiednich środków finansowych; • postępujący zanik systemu wartości moralnych wśród młodzieży; • zanik autorytetów, kryzys wartości rodzinnych; • zmiany zachodzące wewnątrz struktury rodziny, rozluźnienie więzi rodzinnych; • zanik kontaktów bezpośrednich między ludźmi na rzecz pośrednich, tj. telefonicznych, internetowych; • bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów; • pozostawanie w sferze ubóstwa, wykluczenia społecznego (tzw. zjawisko „dziedziczenia biedy”);

<p>rodziny.</p> <ul style="list-style-type: none"> • realizacja projektów edukacyjno-wychowawczych ukierunkowanych na zapobieganie i niwelowanie agresji wśród dzieci; • wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę. 	<ul style="list-style-type: none"> • zbyt późne diagnozowanie problemu w rodzinie; • emigracja zarobkowa, rozpady związków (rozwoły, separacje); • starzenie się społeczeństwa; • polaryzacja społeczeństwa - zwiększenie dystansu pomiędzy biednymi a bogatymi.
--	--

3.3 Wnioski końcowe.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleśni wnioskuje, w ramach realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodzin, o rozważenie możliwości przeprowadzenia następujących projektów:

■ **Program socjalny „Szkoła dla rodziców przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze”**

Projekt adresowany jest do osób (rodziców) mieszkających na terenie Gminy Jeleśnia, przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze, dla których zorganizowane zostaną cykliczne spotkania w formie wykładów i warsztatów.

Głównym celem tego Projektu jest zorganizowanie i realizacja wsparcia psychoedukacyjnego rodziców w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo–wychowawczych, poprzez udział tych osób w *Szkole dla rodziców*. Praca z grupą odbywać się będzie przy wykorzystaniu przez prowadzących metody pracy grupowej, metody pracy z indywidualnym przypadkiem, a także przy wykorzystaniu innych optymalnie dobranych metod i technik pracy z grupą i indywidualnymi osobami, nakierowanych na realizację wyznaczonego celu głównego.

W Gminie Jeleśnia pomimo rozbudowanego systemu świadczeń pieniężnych i niepieniężnych - podobne działania rzadko lub w ogóle nie są podejmowane.

Dlatego też istnieje uzasadniona potrzeba zorganizowania warsztatów dla rodziców mających na celu nie tylko skompensowanie braków wychowawczych ale też nabycie, rozwinięcie odpowiedniej wiedzy i kształtowanie podstawowych i ponadpodstawowych umiejętności społecznych przydatnych w codziennym życiu.

■ **Program socjalny „Powrót do domu: Aktywne wsparcie dla rodziny pragnącej odzyskać dzieci umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej.”**

Program będzie polegał na intensywnym finansowym wsparciu określonego środowiska rodzinnego i zmierzał do jego całkowitego usamodzielnienia się w znacząco krótkim czasie 12-18 miesięcy.

Będzie realizowany przez asystenta rodziny przy wsparciu pracowników socjalnych, dzielnicowych i kuratorów sądowych pracujących na terenie gm. Jeleśnia.

Asystent dokona wnikliwej analizy rodzin ze szczególnym uwzględnieniem tych środowisk które są zagrożone odebraniem dzieci lub już nastąpiło umieszczenie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.

Zadaniem realizujących projekt jest stworzenie warunków by dzieci mogły w krótkim czasie wrócić do rodziny biologicznej (pomoc w zdobyciu lokalu mieszkalnego, wsparcie samorozwoju, uzyskanie stałego źródła dochodu)

Cel zostanie osiągnięty poprzez intensywną pomoc finansową wskazanej rodzinie by ta w najbliższej przyszłości stała się niezależna od wsparcia materialnego instytucji pomocowych.

Programy będą przygotowywane i w miarę możliwości realizowane w czasie obowiązywania przedmiotowego Gminnego Programu Wspierania Rodziny w latach 2019-2021 lub w latach kolejnych.

3.4 Monitoring i ewaluacja Programu.

Monitoring Gminnego Programu Wspierania Rodziny będzie realizowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleśni. Odbywać się będzie na podstawie sporządzonej sprawozdawczości z wykonywanych działań oraz analizy zebranych danych dotyczących zrealizowanych w ramach Programu działań podejmowanych przez podmioty zaangażowane w jego realizację. Ocena skuteczności będzie dokonywana głównie w oparciu o analizę założonych wskaźników. Informacje te będą przedkładane Radzie Gminy Jeleśnia do dnia 31 maja każdego roku za rok poprzedni.

Monitoring posłuży głównie do:

- kontroli postępu realizacji założonych celów,
- oceny zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za realizację poszczególnych działań,
- porównania zgodności osiągniętych rezultatów z przyjętymi celami
- weryfikacji efektywności wykorzystania środków na realizację określonych celów.

Do ewaluacji programu proponuje się powołać zespół osób odpowiedzialnych za monitorowanie wskaźników w/w programu. Zespół powoła Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleśni po konsultacji z Wójtem i Radą Gminy.

3.5 Podsumowanie.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Jeleśnia na lata 2023-2026 zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin, w szczególności dzieci. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Niezbędne jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia. Tylko wtedy można zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności. Aby osiągnąć zamierzone cele w realizację programu powinny włączyć się aktywne instytucje, placówki i organizacje, które swoimi działaniami, wspierają dzieci i rodziny. Spodziewanym efektem realizacji programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego.

SPIS TABEL

1. Liczba ludności.
2. Przyrost naturalny ludności.
3. Powody przyznania pomocy społecznej w Gminie Jeleśnia w latach 2020-2022.
4. Typy rodzin objętych pomocą społeczną.
5. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny.
6. Liczba osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Jeleśnia w latach 2020 – 2022
7. Wydatki na świadczenia wychowawcze 500+.
8. Wydatki na świadczenia rodzinne finansowane z dotacji budżetu państwa oraz liczba świadczeń.
9. Liczba rodzin, którym wydano Kartę Dużej Rodziny.
10. Liczba opiekunów prawnych ustalona dla dzieci z Ukrainy.
11. Liczba dzieci w placówkach oświatowych na terenie Gminy Jeleśnia.
13. Analiza SWOT.

BIBLIOGRAFIA

1. Ostrouch-Kamińska J.: *Rodzina partnerska jako relacja współzależnych podmiotów. Studium socjopedagogiczne narracji rodziców przeciężonych rolami*. Kraków 2011 str.86-87
2. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.

ZASOBY INTERNETOWE

<https://szkolnictwo.pl/index.php?id=PU7247>

<https://doradcapomocypolecznej.pl/artukul/definicja-rodziny-w-przepisach-o-swiadczeniach-rodzinnych-i-swiadczeniu-wychowawczym>

<http://www.wos.org.pl/rodzina-jej-typy-i-funkcje.html>

<http://www.jelesnia.pl/biblioteka>

<http://jelesnia.naszgok.pl>

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Wiesław Chuchaczka